

El reconeixement internacional de l'obra de Claudi Casanovas i Sarsanedas (Barcelona, 1956) es va fer parlès l'any 1992 quan li varen donar el Gran Premi en el concurs internacional de Mino, al Japó, possiblement el guardó de més prestigi atorgat a un ceramista. En Claudi és una persona reflexiva i profunda, que estima el silenci per treballar tant les matèries artístiques com per reflexionar i escriure, i que parla amb un suau i amical to de veu. El seu metre noranta el fa evident, tot i la seva proverbial discreció. Hem estat parlant a casa seva, al terme municipal de Riudaura.

La força de Claudi Casanovas

JOAN SALA > TEXT

JORDI PUIG > FOTOS

El seu avi patern era l'escultor Enric Casanovas, un dels millors representants del noucentisme en el nostre país. L'altre avi, Ramon Sarsanedas, era lacador, és a dir, que pels dos costats familiars hi ha hagut antecedents de dedicació a la pràctica de diverses arts plàstiques.

Quan tenia tres anys la família es va desplaçar a viure a Olot, i es pot dir que hi ha viscut sempre. Va aprendre a fer anar el torn al convent dels caputxins d'Olot, amb el pare Marià Oliveras, i a l'Escola de Belles Arts de la ciutat. Es va formar, més endavant, en el taller de Joan Carrillo. Un cop acabat el batxillerat es va matricular a l'Institut del Teatre i a l'Escola Massana. Aviat va deixar els dos centres per aprofundir en la pràctica de la ceràmica al taller que tenien Jaume Toldrà i Kim Montsalvatge a Cerdanyola del Vallès, on hi havia un forn d'alta temperatura, especialitat poc freqüent entre els pro-

fessionals del ram, i que de fet l'havien apres, una mica indirectament, a partir dels ensenyaments de Llorenç Artigas. A Cerdanyola feien ceràmica utilitària de qualitat, inspirada en les *Arts and Crafts* i en els preceptes de W. Morris i també en els ensenyaments de Bernard Leach, el ceramista que fa de pont entre Orient i Occident.

Vol fer especial esment al paper que va tenir Xavier Codina en els seus inicis, amb qui compartí il·lusions i projectes. Casanovas va ajudar Codina a fer un primer forn, a l'estil de Llorenç Artigas. Per circumstàncies familiars Codina va deixar la ceràmica, però, tot i això, Casanovas assegura que en va rebre una influència decisiva en aquella etapa. De llavors, Codina encara comercialitza una gerra de ceràmica que va encarregar a Casanovas per a la firma Ratafia Russet.

Recorda que el seu primer encàrrec important va ser un plafó per a l'escola Frederic Mistral, de Barcelona,

Monument als Vençuts, 2004. 4 x 4 x 3 metres.

quan encara no tenia ni estudi ni forn, i va haver de treballar, una mica precàriament, en el garatge del seu pare. Ja la primera peça era d'unes considerables dimensions, de 40 m², i aquesta grandiositat ha estat una constant en tota la seva obra posterior. Va fer el primer encàrrec pensant que aguantés, ja que s'havia de col·locar en un lloc on passaven moltes persones, entre les quals molts de nens, que no són, generalment, gaire curiosos. El que mai va sospitar va ser que el mural seria totalment destruït, al cap dels anys, pel mateix centre per fer obres d'ampliació: un contrasentit que en aquest pobre país ja no ens estranya.

Les grans dimensions dels seus treballs —diu— el depassen, però sempre els acaba fent així: la seva obra tendeix a voler sobrepassar l'escala humana.

Tenim davant nostre, mentre parlem, una petita escultura d'un nu femení fet pel seu avi, de formes suaus,

> El primer encàrrec important va ser un plafó de 40 m². Aquesta grandiositat ha estat una constant en tota la seva obra posterior

que respira mediterraneïtat. Quan en Claudi la mira hi veu una gran monumentalitat, efecte que —diu— no li ve de les dimensions sinó de les proporcions. Passem a parlar de les mides d'algunes obres escultòriques, com les col·locades en rotondes d'arreu del país, que no s'aguanten estèticament. No sempre un bon projecte de mides reduïdes es pot passar a una altra escala.

Evolució

Ha fet moltes ceràmiques que es poden incloure dins de sèries, i que tenen uns resultats molt diversos, per bé que diu que li sembla que sempre està fent la mateixa peça de maneres diferents. Va aprendre a fer ceràmica tornejada i simètrica, coberta per esmalts, i ha volgut sortir tant de la simetria com dels esmalts que ho cobrien tot. Ha ressaltat el valor del material, que tant aprecien les cultures orientals, saviesa que admira. D'aquell entorn cultural, té algun bon amic ceramista, sobretot al Japó. Sense ni pretendre-ho, la seva obra sembla que reproduïx la textura de la greda volcànica: ha estat un resultat que ha sortit involuntàriament a partir de l'estudi de l'expressió de la matèria utilitzada.

S'ha fet sempre els forns, i ja en porta una desena, bastits en cada cas en funció de les necessitats de les sèries. Així, quan va fer els plafons titulats *Les blanques, monjoies per l'Odisseu*, havia d'emprar unes dimensions

Rojà (blocs) 2002. 90 x 73 x 153 cm.

que en res no s'assemblaven a les dels grans *Blocs*, o a les formes cúbiques del *Camp d'Urnes*, unes ceràmiques en forma de roques, que a més es podien obrir per la meitat i contenien dos lòbuls, com el crani humà.

L'any 2004 va guanyar el concurs convocat per l'Ajuntament d'Olot per fer un *Monument als Vençuts*. Va ser un projecte molt meditat, més del que ja fa sempre, ja que la càrrega emocional que representava l'encàrrec era de molta responsabilitat. Li va representar una catarsi personal, en la qual va abocar tot el seu saber. Va concebre un cub de formigó de 4 x 4 x 3 metres, que conté un altre gran cub de ceràmica, que pesa 10 tones i que només resulta visible per un petit espai que queda entre les arestes. El resultat és d'un gran impacte. Per coure la monumental peça central de ceràmica es va haver de fer un forn que, de fet, només ha utilitzat una sola vegada.

> *Les grans dimensions dels seus treballs —diu— el depassen, però sempre els acaba fent així*

Els darrers treballs

Troba el dibuix massa immediat, en el sentit que el traç que es fa sobre el paper ja és definitiu. Diu que necessita intermediaris, és a dir, que entre la concepció d'una forma i el resultat final hi intervinguin processos més o

menys llargs i complicats. La ceràmica és un típic cas d'això, ja que, a més de tota la manipulació hi ha el pas pel forn, que pot portar moltes complicacions, sobretot en peces de la complexitat formal que fa aquest ceramista.

Abans de començar una sèrie de gravats va voler estudiar el seu grafisme. Va omplir llibretes de traços, agafant un bolígraf amb cada mà i omplint els papers de gargots. Després de dies de feina els va estudiar, observant les ratllades, les incisions, tots els elements que també sortien en les superfícies de les seves ceràmiques. Va ser l'inici d'una sèrie negra d'aiguaforts, entintats com a linòleums.

En aquesta mateixa línia, va exposar l'any passat a la Fundació Valvi de Girona la sèrie titulada *La Calma, gravats per a un paisatge*, que havia acabat l'any 2009 i va ser el resultat de dos anys d'intens treball en aquest llenguatge bidimensional. Deixà, mentres-

Apareguda. 51 x 50 x 66 cm.

Mare negra. 63 x 63 x 58 cm.

tant, la ceràmica, material amb què havia treballat intensament en el projecte del *Monument*. Va haver de muntar un tòrcul de grans dimensions, ja que els aiguaforts són enormes: de 154 x 128 cm i 220 x 178 cm. No hi ha tòrculs per imprimir planxes d'aquesta magnitud. Els temes exposats eren tres vistes de l'escorça dels roures centenaris de la vall d'Hortmoier; dues vistes de còdols, provinents del fons de la riera de Bianya; i tres vistes més del creixement d'una ombra damunt d'una roca de granit d'Ulldeter. No podem deixar de constatar que els grafismes d'aquestes proporcions adopten tota una altra dimensió expressiva.

El seu darrer projecte són unes peces de formes arrodonides titulades *Lluna Nova*, que el passat abril va portar a Londres, a la exgalèria Besson, actualment Erskine, Hall & Coe, on exposa regularment des de l'any 1988. Són peces que semblen retornar als inicis i

> Ha fet moltes ceràmiques que es poden incloure dins de sèries, i que tenen uns resultats molt diversos, tot i que li sembla que sempre fa la mateixa peça sota diferents formes

empalmar amb la sensualitat mediterrània que van tenir les escultures del seu avi. Els volums arrodonits —que

semblen caps, fruites, ous, còdols...— suggereixen feminitat, fecunditat. És difícil de calcular la quantitat d'hores de treball que aboca a la seva activitat artística. Només sap dir-nos que s'hi dedica a temps complet.

En la sèrie *Lluna Nova* és la primera vegada que utilitza una metodologia que considera escultòrica en el sentit de primer fer un esbós de petites dimensions, i després passar-ho a les proporcions desitjades. En ceràmica, habitualment, es treballa directament fent la peça, que si surt reeixida s'aprofita i, si no, es torna a la pastera.

La seva obra està representada en els millors museus del món, i no hem d'oblidar que Casanovas és, de ben segur, un dels principals representants de la ceràmica contemporània. I el tenim vivint discretament al costat de casa.

Joan Sala.